

Archiprix Nederland 2021 juryrapport

Inzendvoorwaarden

De Nederlandse masteropleidingen met de afstudeerrichtingen architectuur, stedenbouw en landschapsarchitectuur selecteren jaarlijks hun beste afstudeerplannen en sturen die naar Archiprix. Bij wijze van experiment kunnen voor deze editie ook plannen worden ingestuurd door de masteropleidingen interieurarchitectuur, dat was ook voor de editie 2019 en 2020 al het geval. De opleidingen kiezen de plannen conform de inzendvoorwaarden en de selectiecriteria van Archiprix. De inzendvoorwaarden stellen een maximum aan het aantal in te zenden plannen, afhankelijk van de grootte van de betreffende opleiding. Voor Delft is het maximum 9, voor Amsterdam 4, Eindhoven 4, Rotterdam 3, Tilburg 2, Wageningen 2, Arnhem 1, Groningen 1 en Maastricht 1. De zes masteropleidingen interieurarchitectuur kunnen samen drie plannen insturen. Dit betekent een maximaal aantal van dertig plannen. Voor de Archiprix 2021 stuurden de opleidingen het maximale aantal plannen in. Naast formele bepalingen bevatten de inzendvoorwaarden de inhoudelijke criteria die de basis vormen voor zowel de selectie van de plannen door de opleidingen als voor de jurybeoordeling. Verlangd wordt dat het ingezonden plan in ieder geval: een ontwerp of ruimtelijk plan als resultaat heeft; een expliciet geformuleerde probleemstelling als uitgangspunt heeft en een inhoudelijke verantwoording bevat van de wijze waarop het plan, uitgaande van de probleemstelling, tot stand is gekomen. Bij de beoordeling wordt gelet op de volgende elementen: de analyse van de opgave; de conceptuele kracht van het plan; de ruimtelijke kwaliteit van het ontwerp in combinatie met een zorgvuldige inzet van middelen; de verantwoording in beeld en geschrift en de samenhang tussen al deze elementen. Deze samenhang is van belang omdat de inzender daarmee aantoont het totale proces te beheersen waarbij het in de opgave gestelde probleem wordt vertaald naar een passende ruimtelijke oplossing.

Jurysamenstelling

Jaarlijks stelt het bestuur van Archiprix een andere, onafhankelijke jury van deskundigen samen. Omwille van de objectiviteit worden geen personen in de jury opgenomen die direct betrokken zijn geweest bij de totstandkoming van een inzending of die een directe relatie hebben met de ontwerper van een ingezonden plan. De jury heeft als taak om alle deelnemende plannen op hun eigen merites te beoordelen en elk afstudeerplan van een kort inhoudelijk commentaar te voorzien. Daarnaast moet de jury uit de inzendingen de beste plannen selecteren. De jury bestaat uit vijf personen. Vier deskundigen uit de deelnemende vakgebieden en een theoreticus. De samenstelling van de jury die de afstudeerplannen van de Archiprix 2021 beoordeelde is als volgt: **Florian Boer** (stedenbouw), **Jana Crepon** (landschapsarchitectuur), **Joep Esseling** (interieurarchitectuur), **Kirsten Hannema** (theorie) en **Gert Kwekkeboom** (architectuur). De secretaris van de jury is Henk van der Veen i.s.m. Max Rink van Archiprix.

Werkwijze

De jury beoordeelde de plannen op 24 februari en 18 maart 2021. Vanwege de coronamaatregelen kon de tentoonstelling van de plannen niet zoals gebruikelijk in Delft opgesteld worden. Dit keer werden de plannen beoordeeld op basis van de online presentatie op de website van Archiprix en pdf's van de afstudeerrapporten. Voorafgaand aan de jurybeoordeling ontving de jury van elk plan een door de ontwerper opgestelde tekst met de essentie van zijn of haar plan. In de periode tussen de beide jurybijeenkomsten zijn de overige toelichtingen en documenten bij de plannen nader bestudeerd. De jury beoordeelde elk plan afzonderlijk op zijn kwaliteiten, uitgaande van de door Archiprix opgestelde criteria zoals die in de inzendvoorwaarden zijn weergegeven.

Statistiek

Van de dertig ingediende afstudeerplannen zijn er vijftien met als afstudeerrichting architectuur, een afstudeerder studeerde af op architectuur én stedenbouw, van zes plannen is de afstudeerrichting stedenbouw, van vijf landschapsarchitectuur en drie projecten zijn ontworpen door deelnemers die afstudeerden in de interieurarchitectuur. Tweeëntwintig projecten hebben een buitenlandse locatie, er zijn acht plannen voor een Nederlandse locatie. Ten opzichte van voorgaande edities is het aantal plannen voor buitenlandse locaties gegroeid tot een recordhoogte. Ook het aandeel van de stedenbouw en landschapsarchitectuurplannen was nog nooit zo groot.

Algemene opmerkingen

De jury signaleerde een aantal meer algemene trends waarvan hieronder kort verslag wordt gedaan. Ze is gevraagd om vanuit haar positie in de beroepspraktijk te reflecteren op de selectie van de beste afstudeerplannen van het afgelopen onderwijsjaar. Deze notities zijn dan ook vooral bedoeld voor de opleidingen. Ze zijn te lezen als kritische opmerkingen met betrekking tot de staat van het onderwijs en de focus van de opleidingen. Maar er zitten ook gewoon trends tussen die opvallen zonder daar meteen een waardeoordeel aan te verbinden.

Maatschappelijke betrokkenheid

Het merendeel van de plannen betreft relevante maatschappelijke opgaven. Verschillende plannen dragen inspirerende benaderingen aan voor het bij elkaar brengen van verschillende bevolkingsgroepen en het versterken van de gemeenschap van bewoners. De uitwerking is veelal fijngevoelig, de mens staat centraal. Begrijpelijkerwijs vinden we deze benadering vooral bij de architectuur- en interieurarchitectuurplannen, maar ook bijna de helft van de stedenbouwplannen heeft een sterke sociaalmaatschappelijke agenda.

Klimaat

Bijna de helft van de plannen gaat in op de klimaatopgave waarbij de zeespiegelstijging en de energietransitie de hoofdrol spelen. Dat geldt voor alle vijf landschapsarchitectuurplannen, vier van de zeven stedenbouwplannen en enkele architectuurplannen.

Verbeeldingskracht

De presentatie van de plannen is bij alle disciplines indrukwekkend. Het beeldmateriaal waaronder veel handtekenwerk geeft blijk van de doorleefdheid van het werk. Er is geen sprake van letterlijke artist impressions, het zijn beelden die proberen de kijker te verleiden en mee te nemen in de beleving en de sfeer van een plek.

Vernieuwing

Over de hele linie ziet de jury veel optimisme en sprankelende, nieuwe wegen. De meeste plannen hebben betrekking op urgente opgaven die binnen langere of kortere termijn om ruimtelijke oplossingen vragen. De afstudeerders van deze lichter dragen daarvoor veel relevante vernieuwende ideeën aan. Sommige plannen openen binnen hun vakgebied totaal nieuwe perspectieven, andere leveren een concrete bijdrage aan een lokaal spelende opgave. Waar de plannen een substantiële bijdrage kunnen leveren aan de ideevorming of de concrete uitwerking van de opgave, hebben de ontwerpers zich tijdens het afstuderen grondig verdiept in de achtergronden, de problematiek en de mogelijke oplossingsrichtingen van hun afstudeerplan. Zij zijn bij uitstek de ontwerpers die hun kennis kunnen inzetten voor de vernieuwing van de beroepspraktijk.

Buitenlandse locaties en deelnemers

Driekwart van de afstudeerplannen heeft een buitenlandse locatie. Dat betekent dat de agendering van de Archiprix Nederland zich vooral afspeelt buiten de landsgrenzen. Er zit een aantal zeer

interessante aspecten aan dit fenomeen. Zo is het waardevol dat Nederlandse kennis kan bijdragen aan de kwaliteit van ontwerpvoorstellen in het buitenland. Dat leidt tot een aantal zeer inspirerende plannen. Zo leidt de strategie waarmee Nederland omgaat met de waterproblematiek, door te ontwerpen met water in plaats van tegen het water, tot een geheel nieuwe benadering van de problematiek van bosbranden in het plan A Fire-Scape, datzelfde zien we ook terug in plannen als Re-assembling Semarang City voor het omgaan met de stijgende zeespiegel in Indonesië en het plan Architectures in Motion waarbij een langjarige samenwerking van de TU-Delft met Ethiopië leidt tot een bijzonder inspirerend woningbouwplan waar de Delftse expertise op het gebied van sociale woningbouw wordt gecombineerd met specifieke lokale kennis. Een tweede aspect is gelegen in het feit dat er niet alleen veel buitenlandse locaties zijn, er zijn ook veel buitenlandse afstudeerders. Enkele buitenlandse deelnemers kozen hun afstudeeronderwerp in het land waar ze vandaan komen, wonen, of (willen gaan) werken. Ook in deze gevallen is sprake van het stimuleren van vernieuwing en van een uitermate inspirerende uitwisseling van kennis en ervaring.

Ontwerp en onderzoek

De jury ziet, vooral bij de afstudeerplannen van de universiteiten, een sterk wetenschappelijke benadering. Die komt onder meer tot uitdrukking in de vuistdikke rapporten met uitstekend onderzoek dat het ontwerp moet onderbouwen. In het academisch onderwijs moet logischerwijs bewezen worden dat de ontworpen oplossingen werken. Het onderwijs bij de academies van bouwkunst lijkt meer gericht te zijn op de persoonlijke ontwikkeling van de ontwerper. Waar de eis tot onderbouwing belangrijk is, leidt deze in een aantal gevallen tot het volstrekt objectiveerbaar willen maken van het ontwerp. Dat is een gevaarlijke trend omdat die er toe kan leiden dat een ontwerper geen expliciete keuzes maakt, terwijl dat uiterst belangrijk is. De ontwerper onderscheidt zich van de onderzoeker omdat dat hij/zij uiteindelijk keuzes maakt op basis van de conclusies van onderzoek. Veel opgaven zijn erg complex. De ontwerpers van sommige plannen zien die complexiteit wel onder ogen maar trekken geen conclusies. Het is belangrijk voor de kwaliteit van een plan en voor de presentatie ervan dat de ontwerper het onderzoek helder samenvat en van daaruit de keuzes motiveert die bepalend zijn voor het concept en de uitwerking van het ontwerp.

Landschapsarchitectuur

Bij de landschapsarchitectuur zitten de echt vernieuwende plannen van deze editie: Het Doggersland en A Fire-Scape. Deze plannen presenteren elk een heel nieuwe benadering en ze boren binnen het vakgebied een heel nieuw terrein aan. A Fire-Scape ontwerpt met vuur en draagt strategieën aan waarmee bosbranden gecontroleerd plaatsvinden en bijdragen aan de kwaliteit van het landschap. Bij Het Doggersland wordt een onderwaterlandschap ontworpen voor de zeebewoners, niet de mens staat centraal maar de vissen en schelpdieren. Beide plannen introduceren een compleet nieuwe dimensie waarmee een heel nieuw en enthousiasmerend perspectief voor het vakgebied wordt geopend. Daarnaast wordt binnen deze discipline een problematische trend, de plaatsing van windmolens en zonneparken, gebruikt om de ecologische kwaliteit te verbeteren. Bij Het Doggersland gaat het om windmolens op zee en bij Solarchipelago om de kwaliteit van het IJmeer.

Interieurarchitectuur

De masteropleidingen interieurarchitectuur zijn nog betrekkelijk kort als zodanig actief. In de beroepspraktijk spelen interieurarchitecten onder andere een verbindende rol tussen de gebruiker, uitvoerende partij en/of de architect. Binnen de context van Archiprix zouden de afstudeerplannen een eigen plek kunnen innemen en zich onderscheiden op ruimtelijke beleving, oog voor detail, tactiliteit en materiaalgebruik. Dat is nu nog niet heel zichtbaar. In de keuze van de opgave zijn er wel enkele beloftevolle aanzetten van een eigen positionering, maar bij het ruimtelijk ontwerp vallen de plannen door de mand bij het integraal verbinden van de randvoorwaarden naar een ruimtelijk ontwerp.

Stedenbouw

Het afstudeerwerk vanuit deze discipline is zonder uitzondering van hoge kwaliteit. Opmerkelijk is dat in het merendeel van de stedenbouwplannen de landschappelijke component een belangrijke rol speelt. Dat geldt bij uitstek voor het stedenbouwplan Synchronizing Habitat, inhoudelijk een zeer goed plan. Het is jammer dat de presentatie de kwaliteiten niet goed weet over te brengen. In dat opzicht zou de stedenbouw wat kunnen leren van de landschapsarchitectuurplannen die een vergelijkbare complexiteit helderder presenteren. Een uitzondering is het plan Test#1: The Island, dat juist de verleidelijkheid van de presentatie inzet om het ontwerp over het voetlicht te brengen. Waar de landschapsarchitectuur in deze editie in staat is om nieuwe territoria te verkennen, blijft de stedenbouw een beetje dichter bij huis, in vergelijking zijn die plannen wat minder oorspronkelijk. Het feit dat de stedenbouwplannen iets meer in de engineering-traditie landen is overigens een grote pre, want deze supergoede engineering is in de praktijk broodnodig!

Interessant is dat de stedenbouw plannen zich nauwelijks meer beperken tot de vormgeving van volumes en ruimtelijke verhoudingen, maar juist heel sterk tegen de engineering aan kruipen. In die zin zou je kunnen constateren dat de polytechnische traditie van de stedenbouw die zijn oorsprong vindt bij de (militair) ingenieurs momenteel de overhand heeft ten opzichte van de beaux-art traditie van de stad als ruimtelijke totaalcompositie. Dat wordt waarschijnlijk ook opgeroepen door de opgaven die de studenten zichzelf stellen; deze zijn veelal gerelateerd aan het (dis)functioneren van systemen. Om hier aan te ontwerpen moeten deze systemen eerst begrepen worden en dat neemt de huidige lichte ontwerpers (gelukkig) ook erg serieus.

Architectuur

Met 15 van de 30 inzendingen vormt de architectuur de grootste categorie. De beide winnaars van een tweede prijs komen uit deze categorie. Poku Oso verwerkt een unieke geluidsbeleving in het plan terwijl Power, Dreams, and Indifference de kracht van architectuur ten behoeve van de sociale integratie exploreert. Binnen de discipline van de architectuur is de diversiteit het grootst, toch zijn er wel een aantal algemene trends te ontdekken. Zo overheerst het besef dat er binnen een bestaande context geopereerd moet worden, de genius loci is belangrijk. Vaak is er sprake van een evenwichtige aanpak waarbij niet alleen de ruimtelijke context wordt betrokken maar juist ook de sociale. Positief is dat bij veel plannen vanuit de gemeenschap wordt gedacht. Subtiel, terughoudend ingrijpen in de stad is bij veel plannen aan de orde. Dat vertaalt zich ook in de vaak vernaculaire stijl van het ontwerp. De megalomane, utopische plannen die we in het verleden veel meer zagen zijn nu ver in de minderheid. Het is interessant dat het menselijk perspectief sterk aanwezig is. Er is veel aandacht voor sensorische, belevingsgerichte aspecten. Het technische aspect komt wat meer op de achtergrond. Dat geeft te denken over de toekomst van de beroepspraktijk, zijn architecten straks meer handtekenaars en minder ingenieurs of schrijvers? Qua opgaven is er relatief weinig aandacht voor woningbouw, een bijzonder voorbeeld is het plan Architectures in Motion een compleet en gelaagd ontwerp voor de verdichting van Addis Abeba. Een ander interessant woningplan is WeGroCo voor een volledig circulaire woonwijk waarbij de bewoners al in een vroeg stadium betrokken worden zodat er vanaf het begin gewerkt wordt aan de gemeenschap van de bewoners.

Prijzen en vermeldingen

De jury kent twee eerste prijzen en twee tweede prijzen toe. De eerste prijzen worden toegekend aan twee landschapsarchitectuurplannen die elk een spectaculaire nieuwe benadering in het vakgebied introduceren. Beide tweede prijzen gaan naar architectuurinzendingen. Ze paren een grote gevoeligheid voor de lokale context aan een eigen interpretatie van de bestaande lokale architectuur in een consistent en ver uitgewerkt ontwerp.

Gedeelde eerste prijs (in alfabetische volgorde)

Het Doggersland, de kraamkamer van de Noordzee, ontworpen door: **Ziega van den Berk**, AvB Amsterdam (landschapsarchitectuur)

Het plan geeft een hele nieuwe dimensie aan het ontwerp van windparken op zee door de opgave te koppelen aan de natuurontwikkeling van de zeebodem. Met de ogen van het zeeleven wordt gekeken naar de ingrediënten van het windpark en wordt onderzocht hoe die ingezet kunnen worden ten behoeve van de kwaliteit van de onderwaterhabitat.

A Fire-Scape, ontworpen door: **Hanna Prinssen**, AvB Amsterdam (landschapsarchitectuur)

Baanbrekend landschapsarchitectonisch ontwerp voor het omgaan met vuur in de natuur. Naar analogie van de Nederlandse strijd tegen het water die is veranderd in een strategie van ontwerpen mét het water, wordt in dit plan voor het eerst ontworpen mét vuur.

Gedeelde tweede prijs (in alfabetische volgorde)

Poku Oso | Conservatorium Suriname, ontworpen door: **Lindsey van de Wetering**, AvB Amsterdam (architectuur)

De muziekgebouwen die samen het conservatorium vormen functioneren ook zelf als muziekinstrument. Deze architectuur van het geluid leidt tot een hele nieuwe, oorspronkelijke expressie. Sociale cultuur, biodiversiteit en architectuur versmelten in één nieuw geheel.

Power, Dreams, and Indifference. Architectural Means in a Young Kosovo, ontworpen door: **Annebé Brouwer**, TU-Delft (architectuur)

Het project adresseert een urgent thema en wordt bijzonder serieus opgepakt en op overtuigende wijze uitgewerkt. Het plan is bedoeld om jongeren met elkaar in contact te brengen en ze naast een eigen plek aanknopingspunten te bieden voor participatie in de samenleving.

PLANBESPREKINGEN

A Core for Diversity - Giorgia Castelli - TU-Eindhoven (architectuur)

Het afstudeerontwerp beoogt een 'common ground' te scheppen waar de verschillende bewonersgroepen van de multiculturele wijk Sint-Joost-ten-Noode in Brussel elkaar kunnen treffen. De ontworpen openbare ruimte moet de lokale integratie van migranten bevorderen. Daarmee snijdt het plan een urgent probleem aan. Dit afstudeerplan omvat een groot en ambitieus onderzoek naar de potentie van de openbare ruimte voor het samenbrengen van verschillende bewonersgroepen. Het is interessant dat het grootschalige probleem wordt uitgewerkt in een kleinschalig binnenterrein van een bouwblok. Door de potentie van de achterkant te ontwikkelen maakt de ontwerper een trefzekere keuze, de informele sfeer draagt bij aan het beoogde doel om individuen met een verschillende achtergrond bij elkaar te brengen. Daartoe wordt een gebalanceerde mix aan functies in het binnenterrein gehuisvest die een breed en gevarieerd publiek bedienen. De architectonische uitwerking blijft wat schematisch. Er wordt terecht niet gestreefd naar een monumentaal beeld, maar de reactie op de bestaande plek is minder sterk. De ruimtelijke kwaliteit als potentieel voor ontmoeting blijft achter. Wel is de ruimtelijke uitwerking in zijn hoofdopzet, waaronder de aard en de ordening van het programma, trefzeker.

A Fire-Scape - Hanna Prinssen - AvB Amsterdam (landschapsarchitectuur)

Baanbrekend landschapsarchitectonisch ontwerp voor het omgaan met vuur in de natuur. Het plan presenteert een regionale strategie voor de aanpak van het toenemende gevaar voor bosbranden in het Sierra Nevada gebergte in California. Door de klimaatverandering zullen natuurbranden wereldwijd toenemen, het onderwerp is dan ook super actueel en heeft een mondiale relevantie. In een zeer uitgebreid onderzoek komen alle relevante aspecten van het onderwerp aan bod waardoor het

onderzoek op zich al zeer waardevol is voor partijen die met de problematiek bezig zijn. Het ontwerp is bijzonder inspirerend. Naar analogie van de Nederlandse strijd tegen het water die is veranderd in een strategie van ontwerpen mét het water, wordt in dit plan voor het eerst ontworpen mét vuur. In het ontwerp worden verschillende typisch Nederlandse middelen, zoals de dijk, ingezet en wordt er ruimte gegeven aan vuur waar de natuur ook weer rijker van wordt. Het plan is compleet en gedegen. Het bestrijkt alle relevante aspecten, naast de ruimtelijke, is er ook aandacht voor de economische kant. De presentatie is fraai en inzichtelijk. Het schitterende plan is een overtuigend voorbeeld van hoe je bossen beheert en hoe je niet alleen een mooi, rijk en veilig landschap maakt, maar ook hoe je de natuur verbetert.

Architecture of Synergy - Mohammed M. Khalilnejad - AAS Tilburg (architectuur)

Het onderwerp van dit afstudeerplan is de transformatie van het iconische sociaalwoningbouwproject de Robin Hood Gardens in London dat in de jaren 60 werd ontworpen door Alison en Peter Smithson. Momenteel is de helft van het complex gesloopt om plaats te maken voor nieuwbouw in hogere dichtheden en voor meer welgestelde bewoners. Dit afstudeerplan presenteert een andere optie voor het resterende deel van het complex. Het is de bedoeling om op basis van de bestaande kwaliteiten en voor de huidige bewoners een diverse, vriendelijke, betaalbare woon- werkomgeving te realiseren. De sympathieke insteek is gebaseerd op een uitgebreid onderzoek naar de oorspronkelijke idealen van het project en de oorzaken van de teloorgang. Het plan moet de bestaande community intact houden door middel van een gelaagde, gefaseerde aanpak. Het resterende deel van het oorspronkelijke complex wordt opgenomen in het nieuwe plan. Een omvangrijk bouwdeel wordt tegen de oostkant van het bestaande volume aangebouwd. Er is een groot publiek interieur tussen beide bouwdelen ontworpen. Het plan voorziet ook in een groenstructuur en de aansluiting op de stedelijke infrastructuur. De intenties en de gevolgde strategie zijn prima. De architectonische taal heeft geen navolgbare relatie met de context en mist de samenhang die nodig is om als oplossing echt te kunnen overtuigen.

Architectures in Motion: Reconfiguring Addis Ababa's Narratives - Antonio Paoletti - TU-Delft (architectuur)

Het rijke plan exploreert een groot aantal aspecten van een actuele, relevante opgave en biedt een serieus en uitermate sterk alternatief voor de gangbare praktijk van de stadsvernieuwing in Addis Abeba. De ontwerper zoekt naar een methode om zowel het fysieke erfgoed, als de geschiedenis en de verhalen van de bewoners te verwerken in het ontwerp. Hij wil bij de verdichting van de stad de culturele identiteit behouden door een inclusieve stad te bouwen en slaagt daarin op overtuigende wijze.

De verdichting van snelgroeiende Afrikaanse steden wordt gerealiseerd door de sloop van bestaande wijken gevolgd door goedkope nieuwbouw, voor de oorspronkelijke bewoners is geen plaats. Architectures in Motion biedt een serieus alternatief voor deze strategie van de 'tabula rasa' met die van de 'tabula scripta'. Daartoe duikt de ontwerper diep in de problematiek van de snelgroeiende stad en bestudeert daarbij een breed scala aan aspecten waaronder naast de architectuur ook immateriële zaken, gentrificatie, cultuur. Binnen het plan krijgen vervolgens al deze aspecten een plaats. Het ver uitgewerkte ontwerp ontwikkelt een morfologische typologie die ruimte biedt aan de veelkleurige levenswijze van de bewoners en hun narratieven. Het plan gaat dan ook over sociale contacten, co-creatie en gevoel voor community. Dit aspect wordt op aantrekkelijke en overtuigende wijze verbeeld in de vorm van een graphic novel. Vanuit een betrokken ontwerphouding van de eindeloos geïnteresseerde ontwerper wordt een compleet plan tot in de technische details uitgewerkt dat de betrokkenen een geloofwaardig kader biedt voor de ontwikkeling van hun woonomgeving.

Beyond the River; Designing for Antwerp - Nick van Garderen - TU-Eindhoven (architectuur stedenbouw)

Het afstudeerplan bestaat uit twee onderdelen, een imposant theoretisch onderzoek en een ontwerp met zowel een stedenbouwkundige en een architectonische uitwerking. Elk onderdeel is gepresenteerd in een lijvig rapport. Het stedenbouwkundig ontwerp is bedoeld om de Linkeroever vorm te geven als een integraal onderdeel van de stad Antwerpen. Dit doel wordt bereikt door het ontwerp geheel te ontwikkelen vanuit de traditie van de bestaande stad op de Rechteroever. Het teruggrijpen op de formalistische traditie van de bestaande stad is een heel bewuste keuze van de ontwerper en de ontwikkelde stedenbouwkundige opzet wordt ook als zodanig onderbouwd. Hoe indrukwekkend de analyse ook is, het blijft de vraag waarom de middeleeuwse stad op de Rechteroever de belangrijkste inspiratiebron voor het ontwerp moet zijn terwijl het plan zich weinig rekenschap geeft van de specifieke situatie van de Linkeroever en van de landschappelijke ondergrond.

Binnen het stedenbouwkundig plan wordt de nieuwbouw van het Vlaams Parlement ontworpen. Een belangrijk referentiepunt hiervoor is alweer op de Rechteroever gelegen, de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal. Het ontwerp voor het parlamentsgebouw heeft een sterk classicistische toon en sluit daarmee naadloos aan op het formalistische stedenbouwkundig plan. Het is de vraag of deze architectuur aansluit bij het gewenste beeld van de macht in de huidige tijd. Het ontwerp zit ruimtelijk knap in elkaar en het toont de hand van een vaardig ontwerper.

Build with memory - Ying-Ting Shen - ArtEZ CorpoReal (interieurarchitectuur)

Dit project voor de wederopbouw na een ramp gaat over het hergebruik van de materialen die op de rampplek aanwezig zijn. Door die materialen te gebruiken kan er meteen met de herbouw begonnen worden, ook vertegenwoordigen ze de herinnering aan de verwoeste bouwwerken. De insteek van het project is interessant, het onderwerp is goed gekozen. Op basis van traditionele Taiwanese bouwmethoden wordt een toolbox ontwikkeld waarmee getroffen bewoners hun woning kunnen construeren. Met verschillende modellen wordt de methode op ware schaal getest. Het plan graaft nergens heel diep. Het pleidooi voor de lichte, flexibele constructiewijze en het idee om oude elementen terug te brengen is sympathiek.

City Hall Brussels - Josine Vos - TU-Delft (architectuur)

Het ontwerp voor het nieuwe stadhuis van Brussel neemt de rechten voor de natuur als uitgangspunt. Daarmee kiest de ontwerper een zeer interessante insteek. De uitwerking concentreert zich vooral op de schil en de buitenruimte van het gebouw. Zo wordt de toepassing van kalkhennep onderzocht dat zorgt voor een negatieve CO2 voetafdruk en dat door het ademend vermogen zowel zorgt voor een aangenaam binnenklimaat voor de werknemers als voor een goede biotoop voor de dieren die in de gebouwschil leven. De gevel is zodanig gedetailleerd dat er nestelmogelijkheden zijn voor vogels. De ambitie van het plan is om de natuur een belangrijke plaats te geven in het ontwerp en om het stadhuis een functie te geven in het ecologisch netwerk van Brussel opdat het ecosysteem en de biodiversiteit in de stad hersteld kan worden. Of dit doel met het plan bereikt wordt is door de fragmentarische presentatie moeilijk te beoordelen. Wel is duidelijk dat het ontwerp een interessante bijdrage levert aan de discussie met betrekking tot de co-existentie van mens en natuur in de stad.

Een Nieuwe Start - Elchan Koeljev - AvB Groningen (architectuur)

De in Azerbeidzjan geboren en in Nederland opgegroeide ontwerper wil een schooltypologie ontwikkelen die de kinderen in zijn geboorteland dezelfde kansen biedt als die hij in Nederland heeft genoten. Met het rijke plan lijkt hij die mooie ambitie waar te maken. Het ontwerp is gebaseerd op een gedegen onderzoek en een inventarisatie van de lokale onderwijsbehoefte. De uitwerking maakt gebruik van elementen uit de Azerbeidzjaanse architectuur, zoals de Mehelle, een gesloten blok met een patio. Met de ontworpen school, of eigenlijk is het een multifunctioneel gebouw met een

schoolfunctie, lijkt de ontwerper een waardevolle bijdrage te kunnen leveren aan de discussie in Azerbeidzjan over een belangrijke opgave. Het plan wordt gekenmerkt door een hele menselijke schaal, een mooie overgang van de school naar de publieke ruimte en een goede aansluiting op de lokale context. De materialisering en de plattegrondontwikkeling blijft schematisch.

EUandME - Johan van Ling - AvB Rotterdam (stedenbouw)

De opgave die de ontwerper zich stelt betreft het optimaliseren van de synergie tussen Brussel, haar inwoners en het Europees programma. Door middel van de realisatie van een nieuw 'huis van Europa' beoogt de ontwerper concreet gestalte te geven aan de Europese wil tot uitwisseling. Het plan is bedoeld voor alle Europeanen en Brusselaren, EUandME, om te fungeren als een katalysator die de diversiteit van de stad productief maakt.

De gestelde opgave is buitengewoon interessant. De uitgebreide analyse en de onderbouwing van het plan is gepresenteerd in een rapport van hoge kwaliteit. Op het niveau van de planning is het plan in alle opzichten raak. Het idee om het huis van Europa te situeren op het Zuidstation, in het dichtbevolkte en meest multiculturele deel van de stad is uitstekend. Ook de teruggave van de locaties die momenteel aan de stad worden onttrokken, is daarbij zeer relevant. De sympathieke ambitie om alle groepen bij elkaar te brengen krijgt gestalte in een grootschalig complex. Hoe de grote 'verbindende leegte' zou kunnen gaan werken als een publieke ruimte voor alle bevolkingsgroepen van de Europese expats tot en met de arme migrant, komt niet goed uit de verf. De integratie met het omliggende stedelijke weefsel is goed gerealiseerd.

Fuente - Antoine Bowers - AvB Arnhem (architectuur)

De ontwerper keert terug naar zijn geboortegrond op Aruba en ontwerpt daar een prachtige, verstilde wandelroute langs restanten van de goudsmelterij. De route is bedoeld voor de bewoners van het eiland om zich te kunnen terugtrekken uit de hectiek van het toerisme. Het ontwerp slaagt er op overtuigende wijze in om gestalte te geven aan die ambitie. Op vakkundige wijze worden een aantal strategische ingrepen in de aanwezige ruïnes met elkaar verbonden door de wandelroute die voortborduurde op de kwaliteiten van de bestaande plekken. De betrekkelijk kleine opgave biedt de kans om diep te gaan. Die kans wordt gegrepen met de zorgvuldig ontworpen interventies, het onderzoek naar de toegepaste materialen en de aandacht voor de invloed van het weer op de beleving. Het inspirerende resultaat toont de hand van een getalenteerd ontwerper.

Het Doggersland, de kraamkamer van de Noordzee - Ziega van den Berk - AvB Amsterdam (landschapsarchitectuur)

Met het vernieuwende ontwerp voor een windpark op de Doggersbank, een ondiepte in de Noordzee, realiseert de ontwerper een rijk ecosysteem op de zeebodem voor het zeeleven. Het plan geeft een hele nieuwe dimensie aan het ontwerp van windparken op zee door de opgave te koppelen aan de natuurontwikkeling van de zeebodem. De ontwerpopgave wordt op een zeer originele manier benaderd door de bewoners van het gebied, het zeeleven, als opdrachtgever te beschouwen. Die visie sluit aan bij het werk van Alexander von Humboldt en David Attenborough. Met de ogen van het zeeleven wordt gekeken naar de ingrediënten van het windpark en wordt onderzocht hoe die ingezet kunnen worden ten behoeve van de onderwaterhabitat. In de ontdekkingsreis vormen de sokkels van windmolens de uitgangspunten voor het ontwikkelen van een passende biotoop. Het hele palet wordt onderzocht en ingezet. Door middel van vormstudies worden de opties verder uitgewerkt, met verschillende gradiënten in hoogte wordt de diversiteit verder vergroot. Het plan legt de ecologische potentie bloot van de bouw van windparken voor de biotoop op de zeebodem. De ontwikkelde strategie is realistisch en effectief.

Het schitterend gepresenteerde plan opent een compleet nieuw onderwerp. Het plan draagt een heel persoonlijk signatuur, de fascinatie en de beeldende kracht van de presentatie dragen, als een schatkaart, bij aan het ontsluiten van de bijzondere inhoud van het ontwerp.

Hoogtij - Freek van Riet - AvB Rotterdam (stedenbouw)

Het stedenbouwkundig afstudeerplan presenteert een krachtige langetermijnvisie op de verstedelijkingsopgave van Nederland voor de 21^e eeuw. Centraal in de planvorming staan de klimaateffecten en dan vooral de stijgende zeespiegel. De ontwerper stelt terecht dat daar pro-actief op geanticipeerd moet worden. Hij ontwikkelt daartoe vier strategieën: aanvallen, verdedigen, terugtrekken en verbinden. Vervolgens weet hij deze knap te koppelen aan wat er in Nederland dient te gebeuren. Het plan bestaat uit een kloppende analyse die is neergelegd in een interessant en helder leesbaar rapport. Het ontwerpend onderzoek is vooral sterk in de goed onderbouwde planologische concepten. Het ontwerp blijft echter schematisch en daarmee abstract. Elk op zich worden de vier strategieën goed onderbouwd en aantrekkelijk verbeeld. Het zijn prikkelende voorstellen die de verschillende problemen van de zeespiegelstijging agenderen en de ontwikkelde oplossingen zijn relevant en goed uitgewerkt op het hoge schaalniveau.

House of Rituals - Marco Sironi - TU-Eindhoven (architectuur)

Half ingegraven in het Zwitserse berglandschap bevindt zich het fraai ontworpen House of Rituals, een opeenvolging van sacrale ruimten die bedoeld zijn om menselijke activiteiten en sociale interactie aan te moedigen. Aan het ontwerp gaat een uitgebreid onderzoek vooraf dat een fijngevoelige associatieve analyse maakt van de morfologie van sacrale ruimten. Filosofisch en spiritueel legt de ontwerper verbanden met historische voorbeelden uit de architectuur en contemporaine kunstenaars als James Turrell en Tadao Ando, waarvoor hij onder meer de Italiaanse professor Agostino De Rosa interviewt.

Het complex is bedoeld voor mensen met een drang naar zelfmoord en terminaal zieke mensen. Deze keuze kleurt de beleving van het complex, het wordt daarmee een onnodig heftig en zwaar project. Vooral omdat niet duidelijk wordt op welke wijze het House of Rituals inhoud geeft aan de levens van de gebruikers. Als ruimtelijk ontwerp heeft het een hoge kwaliteit. Het ontwerp heeft een eigenzinnige ruimtelijkheid, een persoonlijke interpretatie van de vernaculaire architectuur die de ontwerper uitgebreid bestudeerde.

MEMA - Eilien Neumann - AvB Rotterdam (architectuur)

Het concept van het Meanderend Museum Antwerpen bestaat uit een serie leegstaande ruimten en ongebruikte terreinen langs een route door de Antwerpse wijk Seefhoek. Het doel van het MEMA is om lokale Belgische kunst toegankelijk te maken voor een alledaags publiek. Het MEMA is onderdeel van de publieke ruimte en goed op zijn plek in de buurt. Het plan begint met de ambitie om de museumtypologie anders te ontwikkelen en daarmee het einde in te luiden van het traditionele museum als autonoom icoon met witte ruimten. Daartoe wordt een interessante breed opgezette typologiestudie verricht. De uitwerking bestaat uit een reeks van mooie kleinschalige interventies waarbij Jan De Vylder als inspirator niet ver weg lijkt. Bij elkaar vormen ze een heel groot museum. Er zit veel plezier in deze exercitie, het plan is ook van een verademende bescheidenheid. Het idee om ongebruikte ruimten te gebruiken is prima. De bravoure van de ambitie gaat gaandeweg echter wel een beetje verloren, er is niet veel reflectie gedurende het ontwikkelproces. De route komt daardoor niet echt tot leven. Het blijft de vraag of de afstand tussen het museum, hoe toegankelijk ook, en de moeilijke met veel sociale problemen kampende buurt overbrugd wordt.

Meshworks of care: counteracting neglect through webs, knots and entanglement - Susie Cox - TU-Delft (architectuur)

In Wood Green, een wijk in Noord Londen, stelt dit afstudeerplan de ontwikkeling van een zorgnetwerk voor. Het is de bedoeling om de zorg, mede door architectuur, te integreren in het stedelijk weefsel. Het uitgekende strategische plan voorziet in een reeks van kleine ingrepen. Door het benutten van beschikbare locaties in de wijk kunnen zorginstellingen in de loop der tijd een samenhangend

zorgstelsel in de buurt realiseren. Deze opbouw van zorg draagt bij aan de vorming van een hechte gemeenschap en lijkt een uitstekende manier om de wijk te versterken. Het ontwerp wordt ondersteund door een sterk essay over zorg. Het ontwikkelde concept raakt aan verschillende relevante thema's die overigens niet uniek zijn voor deze Londense wijk. Dat geeft het plan meteen een meer algemene relevantie. Zo sluit het ook aan bij het initiatief 'Who Cares' van onze Rijksbouwmeester.

Bij de stedenbouwkundige en ruimtelijke ingrepen worden bescheiden middelen ingezet. De architectonische benadering levert mooie ruimten op en doet denken aan het werk van Lacaton & Vassal, eenvoudig en effectief. De verschillende kleine ingrepen leiden uiteindelijk wel tot een groot samenhangend netwerk. Het plan is niet alleen maar een verhaal, de ontworpen ingrepen maken het plan concreet en geloofwaardig. Het onderwerp wordt goed getackeld, het plan blijft dicht bij huis, het gaat over een doorsnee buurt.

Not just another Solar Field - Florian Becker - WUR (landschapsarchitectuur)

Dit afstudeerplan pakt een concrete opgave op voor een energietuin nabij Montfoort in de provincie Utrecht. Het ontwerp, dat ook werkelijk gerealiseerd wordt, voorziet in een multifunctionele tuin naast een veld met zonnepanelen. De ontwerper heeft gesprekken gevoerd met alle relevante stakeholders en heeft zich verdiept in alle mogelijke technische en bestuurlijke randvoorwaarden, op basis waarvan hij een uitgebreide set aan ontwerprichtlijnen heeft gedestilleerd. De participatie gedachte is interessant, maar het uiteindelijke ontwerp overtuigt niet in haar ruimtelijke kwaliteit. Het ademt te veel een compromis.

Of Stones and Travelers - Riccardo Sforzi - TU-Delft (architectuur)

Het afstudeerplan onderzoekt het probleem van overtoerisme in Venetië en ontwikkelt een gereedschapskist om dit probleem met architectuur aan te pakken. Het sterkste onderdeel van het plan is de analyse van de stad in combinatie met de ontwikkeling van het toerisme in Venetië dat uiteindelijk de hele stad overneemt. Dat laatste wordt ijersterk verbeeld in het startbeeld van het plan waarbij de oliewinning, als metafoor voor het toerisme, de stad domineert. Vertrekkend vanuit de analyse ontwikkelt de ontwerper een strategie om de toeristen langer in de stad te houden en de focus te verbreden door ook de industriële achterkant van de stad bij het toeristisch potentieel te betrekken. Daarmee beoogt hij de toerist over een groter oppervlakte te spreiden en de ervaring van de complete stad te bieden. Dit is een heel sterk uitgangspunt dat wordt uitgewerkt in de transformatie van het eiland met opslagtanks in Porto Maghera tot een nieuw gezicht van de stad. De ambitie om de toeristen een extra aantrekkelijk alternatief te bieden naast de historische binnenstad wordt niet ingelost door het ontwerp. Het gepresenteerde beeld lijkt daarvoor niet verlokkelijk genoeg. Het plan maakt niet invoelbaar welke bijzondere kwaliteiten de toeristen juist in deze andere context kunnen ervaren opdat ze gestimuleerd worden om ook buiten het centrum langer in de stad te blijven.

Poku Oso | Conservatorium Suriname - Lindsey van de Wetering - AvB Amsterdam (architectuur)

Het schitterende plan voor het conservatorium neemt de beschouwer mee op een inspirerende culturele reis met een ongekend trefzekere presentatie. Hoe verder je het plan induikt hoe interessanter het wordt. Het ontwerp verbindt een groot aantal elementen in een uiterst consistent plan. De verschillende paviljoens die samen het conservatorium vormen zijn geprojecteerd in een vervallen park. Deze context en de functie worden op alle mogelijke manieren aan elkaar gerelateerd. Het park zelf, de wind, de regen en de vogels doen allemaal mee in het conservatorium. De architectuur van de muziekgebouwen is geïnspireerd op de traditionele houten volkswoningen. Ze functioneren ook zelf als muziekinstrument, zo is er een snaarhuis waarvan de wanden meetrillen met de muziek, de wind en de regen en een houtblaashuis opgebouwd uit architectonische mondstukken. Deze architectuur van het geluid leidt tot een hele nieuwe, oorspronkelijke expressie. Het plan voegt daarnaast een nieuwe dimensie toe aan het begrip natuurinclusiviteit door de wisselwerking met het

park en haar bewoners. De muziekgebouwen zijn prachtig en tot in detail uitgewerkt. De presentatie met maquettes, tekeningen en films is van een ongekennde schoonheid.

Power, Dreams, and Indifference. Architectural Means in a Young Kosovo - Annebé Brouwer - TU-Delft (architectuur)

Het plan voor een ontmoetingsplek voor jongeren in Kosovo is bedoeld om jongeren met elkaar in contact te brengen en ze naast een eigen plek aanknopingspunten te bieden voor participatie in de samenleving. Het project adresseert een urgent thema en is uitgevoerd in samenwerking met UN Habitat in haar streven om de betrokkenheid van burgers in het ernstig verdeelde Kosovo te vergroten. De belangrijke opgave wordt uiterst serieus opgepakt en op overtuigende wijze uitgewerkt. Een omvangrijke en gedegen analyse van de situatie vormt de basis voor het ontwerp. Vervolgens richt de ontwerper zich op de ernstige jongerenproblematiek. Daarbij wordt een breed scala aan aspecten betrokken, in de kern gaat het om het realiseren van social agency. De zorgvuldig ontworpen ontmoetingsplek bestaande uit een drietal paviljoens biedt een groot aantal aanknopingspunten voor de jongeren. Het creëert op subtiele wijze een nieuw perspectief. De ambitie is groot en het is goed voorstelbaar dat de voorgestelde aanpak kan werken. Het plan gaat om veel meer dan alleen ontmoeten. Het bouwen en onderhouden van de ontmoetingsplek en scholing is allemaal onderdeel van het concept. Qua architectuur grijpt het ontwerp terug op de vernaculaire architectuur, op hoe de boeren in de omgeving zelf bouwen. Wel wordt de traditioneel gesloten bouwwijze geopend. De ontmoetingsplek is knap ontworpen, het heeft een hoge ruimtelijke kwaliteit en is mooi gematerialiseerd en gedetailleerd. De beoogde sfeer wordt goed getroffen. Ook de keuze van de locatie is zeer sterk, het haalt de jeugd uit het centrum naar een eigen plek die de stad overziet. Het plan is op alle vlakken goed uitgewerkt. De architect neemt een betrokken houding aan, onder meer door langdurig ter plekke te werken. Van begin tot eind is het plan boeiend.

Publieke ruimte als verzoeningsplek in post-conflictgebieden - Anna Ceglava - Hogeschool voor de Kunsten Utrecht (interieurarchitectuur)

Het ontwerp voor een meertalige theaterschool is bedoeld om de verzoening op gang te brengen in een multi-etnische omgeving in Chisinau, de hoofdstad van Moldavië. Het ontwerp wordt voorafgegaan door een onderzoek naar opties om de sociale cohesie te versterken, waarmee het plan goed wordt onderbouwd voor wat betreft het sociale aspect. Het streven om het grote maatschappelijke probleem van de verregaande segregatie aan te pakken en de bevolking samen te brengen is lovenswaardig. Het ontwerp brengt die ambitie niet veel dichterbij, daarvoor is de problematiek te groot en biedt de ruimtelijke uitwerking geen adequate aanknopingspunten.

Re-assembly Semarang City - Widasari Yunida Putri - TU-Delft (stedenbouw)

De thematiek die dit indrukwekkende afstudeerplan aansnijdt is uitermate relevant en de ontwikkelde oplossingsrichting is dat al evenzeer. De niet te stoppen bodemdaling en zeespiegelstijging in de laaggelegen kustgebieden van Semarang City in Indonesië is rampzalig, vooral voor de kwetsbare groepen in de laaggelegen delen van de stad. Het plan presenteert een reeks van strategieën die ingezet kunnen worden om de gevolgen van deze problematiek te bestrijden. Zeer interessant is daarbij dat wordt ingezet op lokale aanpassingsmechanismen met participatie van de bewoners. Qua doelstelling en intenties is het plan zeer bewonderenswaardig. De extreem uitgebreide analyse wordt compleet uitgewerkt in een uitgebreide toolbox. Belangrijk daarbij is dat er zowel oplossingen worden aangedragen op stedenbouwkundig niveau als dat er strategieën voorgesteld worden voor zelfredzaamheid. Zelfs op architectonisch niveau doet het stedenbouwkundig afstudeerplan relevante voorstellen. Het zeer doorwrochte klimaatadaptatieplan voor de kampong draagt op alle schalen geloofwaardige oplossingen aan. De presentatie heeft een geheel eigen signatuur maar is, mede door de gedetailleerdheid en veelheid aan verschillende uitwerkingen, niet erg toegankelijk.

Restoring the flow - David Alberto Villegas Rodríguez - TU-Eindhoven (architectuur)

Het mooie, dromerige plan exploreert de relatie van Dordrecht met het water. Door het stijgende water liggen de rivieren steeds meer verscholen achter de verhoogde dijken. Op drie plekken worden interventies ontworpen die de dynamiek van het water weer ervaarbaar moeten maken voor de inwoners. De ingrepen zijn effectief in het realiseren van die ambitie en ruimtelijk goed ontworpen. Er wordt fijngevoelig omgegaan met de bestaande omgeving. De dijken worden ingezet als plekken voor sociale ontmoeting. Op architectonisch vlak blijft het ontwerp schematisch waardoor de uitwerking niet goed tot leven komt.

Solarchipelago - David de Boer - WUR (landschapsarchitectuur)

Dit afstudeerplan koppelt de aanleg van zonneparken aan de ecologische en stedelijke ontwikkeling van het IJmeer bij Almere. Daarmee kiest de ontwerper een uiterst relevante opgave: het is belangrijk om na te denken over energielandschappen. Het plan zit zeer slim in elkaar. Het basisidee is om zonneparken niet alleen te gebruiken voor energieopwekking maar ook voor het creëren van habitats. Het is daarnaast een dynamisch systeem. Als de gewenste habitat is ontstaan worden de zonnecellen verplaatst naar de volgende locatie. Het rapport presenteert een uitgebreid onderzoek naar de manieren waarop de kwaliteit van de ecosystemen bevorderd kan worden. De resultaten van het onderzoek worden ingezet in het mooi gevisualiseerde ontwerp. Als experimentele vraag is het project zeer waardevol. De kritische reflectie op het resultaat ontbreekt waardoor de kwaliteit van de concrete oplossingen moeilijk in te schatten is.

Synchronizing Habitat - Nicole Garcia Vogt - TU-Delft (stedenbouw)

Het extreem uitgebreide plan presenteert een overtuigend 'ecopragmatisch' scenario voor het Weserestuarium van de Waddenzee. Op basis van een grondige analyse van onder meer de hydrodynamiek van het gebied worden drie hoofdstrategieën ontwikkeld: een reeks barrière-eilanden, een absorberende rand en sociaal-ecologische corridors. Zes 'ecotoonversterkende' projecten worden zeer precies, tot in de technische details, uitgewerkt. De beleving komt in verhouding minder aan de orde. De mens is zeker niet vergeten, het gaat dan vooral over gezondheidsaspecten. Het project is zo veelomvattend en diepgravend dat een uitgebreid team van deskundigen uit meerdere disciplines nodig zou zijn om het op al zijn aspecten op zijn waarde te kunnen schatten. De presentatie had aan kracht kunnen winnen als er meer hiërarchie in hoofd- en bijzaken was aangebracht. Het plan heeft een sterk objectiverende benadering maar is met veel gevoel gemaakt, dat blijkt onder meer uit de presentatie met schitterende visualisaties.

Terminus - Mick Dubois - AvB Maastricht (architectuur)

De toekomstvisie voor de ringweg van Charleroi die dit plan presenteert heeft een sterk persoonlijke insteek. Het plan start met de persoonlijke fascinatie van de ontwerper voor de stad en komt ook tot uitdrukking in de esthetiek en de associatieve benadering. Terwijl sommige persoonlijke plannen heel hermetisch blijven, heeft dit plan een aanstekelijke verbeeldingskracht. Het basisidee van het plan is dat de stad in 2070 autovrij is en dat de ringweg op dat moment geen barrière meer hoeft te zijn. Het ontwerp betreft dan ook de eerste investeringen in een nieuwe start voor de stad door het gebied buiten de ring te ontsluiten. Hoewel het ontwerp voor een bouwblok op de plek van de ring vrij schematisch blijft is het interessant vanwege de avantgardistische architectuur en de duistere verbeelding ervan, die aanhaakt bij het industriële verleden en imago van Charleroi.

Test#1; The Island - Jacopo Grilli - AvB Amsterdam (stedenbouw)

Het ontwerp presenteert de Randstad als een eiland, verrassend is de introductie door de ontwerper van verbeeldingskracht als belangrijkste ontwerptool. Het is ook een heel persoonlijk project dat aansluit bij de eigen fascinatie van de ontwerper, het start bij de tuin voor zijn huis, en dat tegelijkertijd gekoppeld is aan grote thema's. Het ontwerp bestaat uit een versterkte ring met verstedelijking en

infrastructuur rond de hele randstad en daarbinnen een groen hart als antwoord op de stijgende zeespiegel. Met behulp van de verbeeldingskracht van de presentatie maakt de ontwerper van de bedreiging een kracht door middel van een megalomaan plan. Binnen het ontwikkelde concept worden alle mogelijke thema's opgepakt. Interessant genoeg gaan de uitwerkingen in op werkelijke kwaliteiten en worden de ingrepen goed onderbouwd. Het is een moedig plan. Misschien overmoedig, maar dat past bij het afstuderen. Het plan doet heftige uitspraken en balanceert tussen utopisch en dystopisch. Er zit ruimte tussen de belofte van de schitterende tekeningen en de uitwerking, waar het plan concreter wordt verliest het aan kracht. De getoonde doorsneden zijn daarin ronduit teleurstellend. De ontwerper is vooral een inspirator die de fantasie en de verbeelding prikkelt.

The Operating Venetian Lagoon: The Agency of Barene - Amina Chouairi - TU-Delft

(landschapsarchitectuur)

Het afstudeerplan presenteert een slim en goed ontwikkeld systeem om het ecologisch voortbestaan van het brakwatergetijdemoeras in de lagune van Venetië te redden. Het is goed voorstelbaar dat het doel bereikt kan worden met de voorgestelde ingrepen. Het ontwerp wordt onderbouwd door een sterke analyse. De bedreiging van het ecosysteem van de lagune wordt veroorzaakt door de zeespiegelstijging en menselijk handelen. De ontwerper zet sedimentatietechnieken in die gebaseerd zijn op de werking van barene, de brakwatergetijdemoerassen die kenmerkend zijn voor de lagune van Venetië. De werking wordt gestimuleerd door een zorgvuldig ontworpen systeem van dijkjes en waterlopen die de waterstromen sturen en de sedimentatie bevorderen. Het is een overtuigend plan waarbinnen kleinschalig low-key toerisme ook een plaats krijgt. De looppaden die voor dat doel als een steigerconstructie door een deel van de lagune slingeren zijn door hun sterke aanwezigheid minder overtuigend. Als landschapsplan is het bijzonder interessant.

This Shophouse is not for sale - Devina Amelia - KABK Inside (interieurarchitectuur)

Het persoonlijke project betreft de revitalisering van de winkel van de Chinese grootouders van de ontwerper in Sukabumi, een plaats op West-Java. Het is de bedoeling dat de buurt waar de winkel onderdeel van is zich ontwikkelt tot een prototype voor een gebied waar individuele ondernemers en handwerkslieden hun waren aan de man kunnen brengen. De overheersende trend is dat eigenaren worden uitgekocht en dat de kleinschalige handel wordt vervangen door grootschalige winkelpanden die zich richten op mensen met een hoger inkomen. De kloof met de arme mensen in de steegjes wordt dan steeds groter en de lokale gemeenschappen verliezen hun samenhang. De ontwerper gebruikt de les van de geschiedenis van de winkel van haar grootouders om een alternatief concept te ontwikkelen waarbinnen de informele economie kan floreren en dat belangrijk is voor de samenhang van de bewoners van de hele buurt. Deze benadering levert een geloofwaardig plan op waarvan de strategie goed is doordacht. Het plan concentreert zich op de programmatische ontwikkeling. Het ruimtelijk ontwerp is slechts schematisch uitgewerkt.

Towards the Inclusive Village - Ron van den Heuvel - AAS Tilburg (stedenbouw)

De ontwerper presenteert een sympathieke revitalisatiestrategie voor zijn geboortedorp. Het masterplan gaat diep in op alle mogelijke opgaven die in het dorp spelen. De aanpak is overtuigend, in een participatief proces zijn de deelontwerpen ontwikkeld. De quasi grappige motivatie die begint met het afzetten tegen het leven in de stad en de consumptiemaatschappij is enigszins obligaat. De ambitie om de kwaliteit van het wonen in het dorp te verbeteren en de gemeenschap te versterken is goed geslaagd.

WeGrowCo: An Open Building Strategy - Job van den Heuvel - TU-Delft (architectuur)

Het indrukwekkende plan heeft de ambitie om het nieuwe Strandeiland op IJburg te ontwikkelen tot een volledig circulaire, bio-based en zelfvoorzienende wijk. Daarbij borduurt het plan voort op de open-building strategie van John Habraken en Frans van der Werf. Op heldere wijze wordt de

strategie die alle schalen bestrijkt uitgelegd. Toekomstige bewoners worden vanaf het begin betrokken, waardoor al voor de uiteindelijke realisatie de beoogde gemeenschap van bewoners wordt gevormd. Het concept start met de teelt van hennep op het Strandeiland. Vervolgens wordt volgens het concept van open bouwen een houten drager ontworpen voor de productiefaciliteit die kalkhennep produceert voor de bouw van de wijk. De drager wordt vervolgens getransformeerd tot open galerijen voor de toekomstige woningen. De woningen zelf kunnen door de bewoners met de kalkhennep binnen de drager gebouwd worden. Als systeem overtuigt het plan, de architectonische expressie mist de gevoeligheid voor de gebruiker. Het veelomvattende plan is op indrukwekkende wijze op alle schaalniveaus uitgewerkt.